



NEDRE EIKER KOMMUNE

Kultur og fritid
Direkte tlf.: 32 23 28 32
Dato: 03.02.2004

L.nr. - Arkiv: 1884/04 - C00 - 04/1154

KULTURPLAN FOR NEDRE EIKER 2004 - 2007

Vedtatt 26. mai 2004

Postboks C, 3051 Mjøndalen
Besøksadresse: Rådhusgata 2, Mjøndalen
Tlf.: 32 23 25 00 Fax.: 32 23 25 99

INNHOOLD

Forord	s.	3
I: Verdigrunnlag	s.	4
II: Visjon og overordna mål	s.	5
III: Utfordringene og tiltakene	s.	6
• A: Barne- og ungdomskulturen	s.	7
• B: Utøvende kunst på alle nivåer	s.	10
• C: Kulturminner, kulturmiljøer, lokalhistorie	s.	13
• D: Fysisk utfoldelse på alle nivåer	s.	15
• E: Omgivelsene: Estetikk og arealpolitikk	s.	17

FORORD

De to gjeldende planene på kultur- og fritidsområdet og idrett og friluftsliv ble vedtatt i 1999 og 2000. Ny kulturplan skal erstatte disse to planene, og i tillegg er ny kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet vedtatt av kommunestyret 7 januar 2004.

Utkastet til kulturplan har vært på høring til kulturlivet, til behandling i Idrettsrådet og Allmennkulturrådet og til diskusjon på åpent møte. Utkastet er bearbeidet med bakgrunn i de forslag og innspill som kom i høringsrunden

Kulturplanen er delt i 3:

- 1: Verdigrunnlag og lokal identitet som kulturarbeidet i Nedre Eiker er bygget på.
- 2: Visjoner for kulturarbeidet og kulturpolitikken i Nedre Eiker.
- 3: Hovedutfordringer og tiltak for de neste 4 åra

I: VERDIGRUNNLAGET OG IDENTITETEN

For å forstå nåtida og for å kjenne trygghet for framtida kan det være viktig å mene noe om:

- Hva er historien vår og hva er dagens Nedre Eiker bygget på?
- Hva kjennetegner Nedre Eiker – hva er vår felles identitet?

Nedre Eiker må forstås ut fra beliggenheten: som del av et dalføre langs Drammenselva. Drammenselva og livet i våre nabokommuner har fra gammelt av vært med å prege også vår bygd. Dersom du reiste nedover Drammenselva rundt forrige århundreskifte, reiste du på en måte fra et bondesamfunn, gjennom et industrisamfunn og til et bysamfunn: Øvre Eiker – Nedre Eiker – Drammen.

Dette illustrerer samtidig at lokalsamfunnet Nedre Eiker har en identitet og en historie som er bygget på en blanding av bondens, arbeiderens og byborgerens identitet og historie. Dette har preget og preger fortsatt Nedre Eiker i 2003 som lokalsamfunn for 21.000 innbyggere:

- Det landlige og grønne
- Den travle aktiviteten
- De tettbygde og nære lokalsamfunnene

Bygdas og de enkelte lokalsamfunnenes identitet er i veldig stor grad knyttet til lokalsamfunnenes historie – og er tydelig for mange også i dag. Noe er spesielt og typisk for de enkelte lokalsamfunnene våre i dag, med en lokal identitet. Og noe er felles for bygdene Nedre Eiker.

Denne identiteten og denne følelsen av tilhørighet er grunnlaget for engasjement og aktivitet i kulturlivet. Tidligere har bygdekultur, industrikultur og særlig idrettskultur stått sterkt i Nedre Eiker. Dette er synlig også i dag. Kulturlivet preges av en folkelighet basert på lokalt samkvem med sterk dugnadsånd og der de sosiale og mellommenneskelige båndene er vesentlige. Men: dette kan også ha ført til at den profesjonelle delen av kulturarbeidet ikke har fått like stimulerende vilkår, og at nye impulser utenfra ikke har møtt åpne dører.

Lokalsamfunnet har gjennomgått store omstillinger etter at storindustrien og de tidligere næringsveiene og arbeidsplassene ble borte. Dagens situasjon er preget av at verden har blitt mindre, av endrede kommunikasjoner, rask teknologisk utvikling, globalisering, kommersialisering og massekultur. Samtidig har kommunen fått mange innflyttere som ikke er oppvokst med den lokale kulturen, og kommunen har også blitt flerkulturell.

Tradisjonssamfunnet møter det moderne samfunnet, de nye innbyggerne, og det moderne samfunnets kulturuttrykk og ytringer. Kulturlivet skal ta opp i seg og bidra til at disse brytningene og forskjellene mellom det historiske og det moderne får kulturelle uttrykk og blir synlige som ny virksomhet.

Det er en del av Nedre Eikers verdigrunnlag at vi skal ta opp i oss det moderne samfunn og de nye kulturformene. Kulturlivet skal være arena og ta opp i seg brytningene mellom historien, dagen i dag og de nye kulturformene, mellom identiteten og verdigrunnlaget og dagens utfordringer. Vi bygger på det gamle, men stenger ikke det nye ute!

II: VISJON OG OVERORDNEDE MÅL FOR KULTURARBEIDET OG KULTURPOLITIKKEN

VISJON

Egenverdien i kulturarbeidet og kulturaktivitetene står i fokus. Kulturopplevelsene i seg selv – livsutfoldelsen gjennom alle ulike uttrykk – er kulturarbeidets bærende ide: Opplevelsen hos innbyggerne både som utøvende kulturarbeidere og som publikum og betraktere. Kulturarbeidet i Nedre Eiker er byggende arbeid, som bidrar til trivsel, som er berikende og utfordrende. Kultur skal ikke bare være nytelse, kultur skal også utfordre, provosere og skape debatt.

OVERORDNEDE MÅL

Utøvende profesjonelle kunstnere inviteres inn for å berike, engasjere og inspirere oss, og for å utfordre oss.

Kulturarbeid er inkluderende, og inviterer til mangfold og integrering. Den offentlige kulturpolitikken lager ikke stengsler.

Ungdomskultur i ulike former – på ungdommens egne premisser og kanskje utfordrende for voksensamfunnet – skal være synlig i Nedre Eiker.

Kulturlivet skal bli enda mer synlig i Nedre Eiker, og tilgjengelig for flere individer og grupper. Mer aktiv bruk av profesjonelle kunstnere skal bidra til denne synligheten, og til at vi strekker oss etter kvalitet. Egne profesjonelle krefter skal oppleve at Nedre Eiker ser dem og bruker dem.

Kulturlivet i Nedre Eiker bidrar til å holde fast i vår historiske identitet og til å utvikle denne identiteten videre, men vi må være villige til å fornye kulturtilbudet.

III: UTFORDRINGENE OG TILTAKENE

Organisasjonslivet, institusjonene, gruppene og enkeltpersonene er hovedaktørene i kulturlivet i Nedre Eiker, sammen med de aktive kulturarbeiderne i kommunens egne virksomheter. I tillegg skal bygdas egne profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere og profesjonelle utenfra gis en større plass i kulturarbeidet.

Hovedutfordringene dreier seg om å dyrke fram og kultivere egenverdien og innholdet i alle deler av dette kulturlivet.

Nedre Eiker kommune har en firedelt rolle:

- utvikling og nyskaping
- tilrettelegger og støttespiller for kulturlivet
- samarbeidspartner for kulturlivet
- ansvar for drift av egne virksomheter og tiltak

Det er avgjørende for det samlede kulturliv at Nedre Eiker kommune har en synlig og aktiv kulturpolitikk, og at kommunen selv har og tar ansvaret for kulturaktiviteter og for utviklingsarbeid. Uten en slik drivkraft og uten en slik paraply for kulturlivet kan kulturfeltet bli sårbart. På kulturfeltet er det mange aktører og en hovedvekt av små aktører. Disse trenger de stimulanser og støtte som en offentlig, kommunal kulturpolitikk og kulturarbeidere kan gi.

Kulturplanen presenterer 5 hovedutfordringer for kulturlivet. Så langt det er mulig er utfordringer og tiltak konkretisert og handlingsrettet. Relevante vedtak i Økonomiplan 2004-2007 og budsjett 2004 er innarbeidet i Kulturplanen.

A: Barne- og ungdomskulturen

Barn og ungdoms plass i kulturlivet dreier seg også om de andre 4 temaene i kulturplanen. I dette kapitlet er derfor hovedutfordringene avgrenset til noen spesialområder.

Overordnet mål

- Barne- og ungdomskultur – i gamle og nye former og på barn og unges egne premisser - skal ha en framtreddende plass i kulturlivet i Nedre Eiker.
- Barn og unge skal tilbys opplevelser og mangfoldig aktivitet på hele kunst- og kulturfeltet, inkludert fysisk aktivitet og idrett.
- Barn og unge skal kunne utfolde seg og utforske hele kulturfeltet i spenning og trygghet.
- Organisasjonslivet skal stimuleres til å bygge opp under og utvikle barne- og ungdomskulturen, og til å gi barn og unge rom for å påvirke og styre sine egne aktiviteter.
- Barn og unge i Nedre Eiker skal tilbys opplæring på hele kulturfeltet gjennom utvikling av Nedre Eiker Musikk-skole til Nedre Eiker Kulturskole, og gjennom samarbeid mellom Kulturskolen og kulturlivet.

Situasjonen i dag

Kunnskap om ungdom og ungdoms ønsker og behov

Det er viktig å basere kulturpolitikk for barn og ungdom på faktisk kunnskap. Vi har slik lokal kunnskap, og gjengir kort:

Det ble i forbindelse med opprettelse av prosjektgruppa for Ungdommens hus gjennomført undersøkelser blant ungdom om hva slags nye aktiviteter ungdom ønsker seg i huset. Følgende ønsker kom inn: Diskotek, kiosk, kafeteria m/billig mat, biljard, bordtennis, internett, TV/videorom m/ tv-spill, sofagruppe, røykerom, spilleautomater, scene + øvingsrom for band, DJ-kurs, kino, dansekurs og turer. Ungdom ønsket seg et sted de kunne komme flere dager i uka, rett etter skoleslutt. Behov for å ha rusfrie helgetilbud/ungdomsdiskotek – står høyt oppe på ungdoms ønskeliste.

I januar 2002 blei det gjennomført en stor ungdomsundersøkelse i Nedre Eiker.

Spørreundersøkelsen skulle si noe om ungdom og rus, men har like mye kartlagt noe om ungdoms trivsel og ønske om nye aktiviteter i kommunen, altså byggende kulturarbeid. Noen av resultatene fra denne undersøkelsen:

På spørsmål om trivsel der man bor, svarer ca 98% av de spurte at de trives svært bra eller bra der de bor. Ca. 88% svarer at de trives godt på skolen. Spørreundersøkelsen viser at halvparten av guttene og en av tre jenter deltar ukentlig i idrettsaktiviteter. Musikk, dans, jakt/fiske og kristne foreninger er de viktigste andre fritidsaktivitetene. Undersøkelsen viser at ungdom ønsker seg: Kulturhus, ungdomsklubber, diskotek, dansestudio, ridesenter, internettkafe, skatepark, snowboard, klatreanlegg, fotballbaner, golfbane, møtesteder utenfor skolen, kafe uten kjøpepress, dramagrupper, badepark, trial m.m., gitarkurs, kino og gatekjøkken, ungdomskorps, treningsstudio, idrettshall og bedre idrettsanlegg – hvis det skulle settes i gang nye fritidstiltak i kommunen.

I den nye kulturpolitikken settes det fokus på byggende kulturarbeid, egenaktivitet og opplevelser. Ungdomsundersøkelsene bekrefter at dette er et riktig fokus også i forhold til ungdomsgruppene. I Nedre Eiker er det et positivt kultursyn på ungdomskultur, hvor ungdoms egne ressurser, egen aktivitet og egne ideer er i sentrum. Det er svært viktig å understreke at barne- og ungdomskulturen har mange aktører lokalt, og de frivillige organisasjonene spiller og skal spille en hovedrolle. Uten det tilbudet disse står for er barne- og ungdomskulturen fattig.

Utfordringer og tiltak

- **Utfordring:** Øke fokus på det mangfold av kulturarbeid for barn og ungdom som kulturlivet i bygda har tatt ansvaret for. Gi de frivillige organisasjonene på barne- og ungdomsområdet bedre rammebetingelser gjennom økning av økonomiske tilskudd og kommunal tilrettelegging og støttefunksjoner.
- **Tiltak:** Øke tilskudd til frivillig kulturarbeid i organisasjonene, gjennom å øke ramme for årlig driftstilskudd og tilskudd til tiltak og arrangementer. Gjennomføres i planperioden med en opptrapping på 25 % i forhold til 2002, dvs. med økning på kr. 100.000 til allmennkulturorganisasjonene. Vedtatt i budsjett 2004: økning med kr. 50.000.
- **Utfordring:** Opprettelsen av Ungdommens Hus har vært et ønsket mål i svært mange år. Nå står huset klart til bruk. Ombygging av Samfunnhusets kjelleretasje er ferdig. Neste fase blir en kontinuerlig utvikling av kulturaktiviteter med og for ungdom i huset, blant annet i samarbeid med bygdas frivillige organisasjoner på kulturfeltet.
- **Tiltak:** Ungdommens Hus – med det nye navnet Down Under - er ferdig ombygget i underetasjen i Samfunnhuset. Down Under er tilrettelagt for å imøtekomme ungdomsgruppens egne behov og ønsker. Ungdom har deltatt i denne planleggingen, og skal også delta i utformingen og utviklingen av innholdet. Det er nødvendig å sikre huset de nødvendige ressursene, slik at hovedvekten kan legges på de innholdsmessige arbeidet: utvikling av ungdomskultur som en byggende og synlig faktor. Samspillet med husets øvrige brukere og andre aldersgrupper kan både være spennende og utfordrende. Vedtatt i budsjettet for 2004: Ungdomskulturuke med kr. 50.000.
- **Utfordring:** Rusfrie ungdomsdiskotek for skoleelever i Nedre Eiker, både som et alternativ til trykket fra kommersielle og ikke fullt så rusfrie aktiviteter på feltet, og som klare rusfrie aktiviteter med vekt på spennende og positivt samvær.
- **Tiltak:** Bruke midler til å gjennomføre rusfrie ungdomsdiskotek og andre ungdomstiltak. Dette kan være samarbeidsprosjekt mellom utekontakt, foresatte, skole og kultur og frivillige organisasjoner. Slike tiltak kan både legges til lokalmiljøene og til Ungdommens Hus.
- **Utfordring:** Øke antall arrangement for barn og ungdom på biblioteket – teaterforestillinger, utstillinger, forfatterbesøk og lignende.
- **Tiltak:** Avsette og bruke midler til flere barneteaterforestillinger på biblioteket og på scene i ungdommens hus. Vedtatt i budsjett 2004: Kulturarrangementer i bibliotekets regi med kr. 20.000.
- **Utfordring:** Den kulturelle skolesekken, som det største løftet for å gi barn og ungdom et regelmessig og systematisk, aktivt forhold til alle deler av kulturfeltet. Det legges vekt på å gi alle barn og unge i grunnskolen regelmessige møter med profesjonell kunst og kultur. Integres i skolens planer.
- **Tiltak:** Lokal plan for Den kulturelle skolesekken er under utarbeidelse og blir etter krav fra fylkeskommunen vedtatt innen 1. mai 2004. Nedre Eiker kommune skal satse systematisk på kultur og kulturhistorie i skolene i Nedre Eiker i henhold til den nasjonale satsinga og for å oppfylle innholdet i Læreplanverket på dette området. Det frivillige kulturlivet gis en sentral plass i tiltakene. Skolesekken får to ”rom”: Ett rom for opplevelse av profesjonell kunst og kultur, og ett rom for egenaktivitet og engasjement i den lokale kulturhistorien og det lokale kulturlivet. Nedre Eiker kommune abonnerer på de regionale og nasjonale opplegg på teater/scenekunst, bildekunst og museer, og har søkt om opptak i skolekonsertordningen. Kostnadene dekkes innenfor eksisterende budsjetter i samarbeid mellom skoler og kultur. Det

legges svært stor vekt på å etablere og utvikle samarbeid med de lokale krefter og organisasjoner mht den lokale delen av skolesekken.

- **Utfordring:** Den uorganiserte ungdommen – dvs. en kanskje økende del av ungdomsgenerasjonen – vil kreve mer plass og ressurser til sine aktiviteter. Dette må det gjøres noe med dette innenfor kommunens egne tiltak og i organisasjonene. I tillegg må vi akseptere at vi må la ungdom ha noen av sine egne arenaer i fred.
- **Tiltak:** Sørge for at den uorganiserte ungdommen blir ivaretatt og fanges de opp i de eksisterende aktiviteter. Dette gjelder både i kommunens egne aktiviteter og i forhold til lag og organisasjoner. Og: like klart akseptere at ungdom har sine egne arenaer, eller gis sine egne arenaer for utfoldelse innenfor trygge – men spennende rammer.
- **Utfordring:** Nedre Eiker Musikksskole har en altfor liten kapasitet og bredde i sitt tilbud. Dette betyr at svært få barn- og unge gis mulighet til profesjonell og systematisk opplæring på musikk og kulturfeltet. Nedre Eiker Musikksskole er i dag ikke Nedre Eiker Kulturskole.
- **Tiltak:** Nedre Eiker Musikksskole utvikles både kapasitetsmessig og mht til bredde i tilbud til Nedre Eiker Kulturskole i løpet av planperioden. Det utredes både faglige, økonomiske, organisatoriske og bygningsmessige forutsetninger for denne utviklingen. Det legges svært stor vekt på samspillet med kulturlivet og organisasjonene i bygda, og med grunnskolens behov for fortsatt samarbeid i musikk- og kulturprosjekter.

B: Utøvende kunst på alle nivåer

Overordnet mål

- Det skal være mulig å utøve kunst på alle nivåer – som amatør og som profesjonell – innenfor alle kunstarter i Nedre Eiker.
- Det er rom for alle skapende krefter som finnes i bygda, eller som har sine røtter i bygda men har flyttet ut. Vi ønsker å synliggjøre og trekke hjem igjen våre kunstnere. Vi vil etablere et kunstnernettverk i Nedre Eiker.
- Formidling av profesjonell kunst og kultur skal utvikles og styrkes, i samarbeid med det frivillige kulturlivet. Økt samspill mellom amatør og profesjonell er et mål.

Situasjonen i dag

Kultur er et mangfoldig begrep med mange uttrykksformer. Etterfølgende oversikt skal være en hjelp til å velge og foreta prioriteringer, spesielt fordi det ikke vil være aktuelt – eller klokt – å spre seg på for mange områder. Statusbeskrivelsen er svært grov, og er ikke uttrykk for en grundig analyse.

Bildende kunst og kunsthåndverk

Det er noe aktivitet på området, både på amatørplanet og profesjonelt, både organisasjoner og enkeltpersoner, og i gallerier.

Dans

Noen frivillige organisasjoner innenfor folkedans og leik, og private tilbud i form av dansstudio og opplæring.

Teater

Nedgang i amatørgrupper de siste åra, ny barne- og ungdomsteatergruppe og teatregruppe for eldre er startet nå, med stor interesse. Dramagruppe i regi av Musikkskolen gir godt tilbud. En del aktivitet på skolene, regelmessig arbeid med drama og teater.

Litteratur

Litteraturkvelder, opplesninger m.m i regi av biblioteket, Folkeakademiet og andre. Har både profesjonelle forfattere og skribenter i bygda.

Musikk

Sterk amatør- og barne/ungdomsutfoldelse, i både store og små grupper, korps, kor, rock og klassisk m.m. Har egne profesjonelle utøvere. Aktiviteten på Musikkskolen viktig, men begrenset i kapasitet, mht. antall elevplasser. Nedre Eiker Musikkverksted gir opplæring og er arena for unge grupper.

Utfordringer og tiltak

- **Utfordring:** Det er sterkt behov for en arena og møteplass for utøvende kunst og kultur på alle nivåer: bildende kunst og kunsthåndverk, musikk og teater. Idrettens arenaer (=hallene) har sterke begrensninger som arena for andre deler av kunst- og kulturformidlingen. Det må etableres steder som forankrer og sikrer lokal kulturaktivitet, og som hindrer utflytting av disse. Det er lite systematisk sammenheng mellom de ulike aktørene på kulturfeltet i dag. I den grad det foregår kommunikasjon og gjensidig informasjon skjer dette mellom enkeltaktører og organisasjoner, og mellom kulturkontoret og enkeltarrangører. Dette betyr at det både mht.

ressursbruk og mht. formidling, konserttilbud og andre kulturtilbud foregår mye dobbeltarbeid og lite felles utvikling. Det eksisterer ikke noen oversikt eller samordning av kompetanse, instruktør/dirigentressurser, teknisk/utstyrmessig eller på arrangementssida.

- **Tiltak 1:** Kulturkontoret har det overordnede ansvaret for å samordne kulturaktivitetene. Dette bedres gjennom etablering av et fast Nedre Eiker Allmennkulturråd, som både skal håndtere de løpende kulturpolitiske sakene, foreta økonomiske fordelinger med mer, men også bidra til samarbeid, samordning og felles prosjekter på feltet. Kulturkontoret skal legge til rette for bedre samordnet informasjon og markedsføring sammen med arrangørene og organisasjonene. Kulturkontoret skal også bidra økonomisk til aktivitetene gjennom de tilskuddsordninger som er etablert.
- **Tiltak 2:** Det skal i planperioden særlig arbeides med økning av tilbudet om konserter med profesjonelle kunstnere. Nedre Eiker Musikkskole skal ha et medansvar for planlegging og gjennomføring av slike arrangementer. Vedtak i budsjett 2004 kr. 50.000 øremerket profesjonell kultur.
- **Tiltak 3:** Konsertlokaler/arenaer m.m. : Det foreslås at det foretas en grundig gjennomgang av hvilke krav som stilles til ulike typer utøvelse og at det etableres et program for hvordan man kan løse behovet. I noen grad er eksisterende lokaler tilstrekkelige, men gir samtidig begrensninger for det som ønskes vist. Samfunnshuset vil få nye og bedre muligheter gjennom etableringen av Ungdommens Hus, inkludert kompetent personale og teknisk utstyr. Folkets Hus har noen kvaliteter, men også begrensninger. Flerbruken i begge hus kan være problematisk, men må løses. Det nye biblioteket gir muligheter på enkelte områder. Folkets Hus som et musikkens hus for Nedre Eiker er en nærliggende mulighet dersom en bygger ut scenen og etablerer mer faste installasjoner knyttet til denne. Det foreslås avsatt kr. totalt kr. 2 millioner til videreutvikling av Folkets Hus i planperioden.
- **Tiltak 4:** Kirkene er også viktige kulturarenaer, som kan brukes mer aktivt i den samlede aktiviteten i bygda. Kirkene har et eget kulturprogram samt egne profesjonelle utøvere som gis en naturlig plass i og integreres i det samlede kulturtilbud for utøvende kunst, fortrinnsvis musikkdelen. Kirkebyggene er dessuten egnede arenaer for utøvelse.
- **Tiltak 5:** Biblioteket er en viktig aktør for noen typer tilbud, for eksempel mindre utstillinger, konserter, forestillinger og foredrag. Det er avsatt kr. 20.000 til slike aktiviteter i 2004.
- **Utfordring:** Wildenvey skal synliggjøres både i kraft at hans eget liv og diktning og som fyrtårn for nye aktiviteter i Nedre Eiker kommune, på en sånn måte at det bidrar til å synliggjøre kulturen i bygda, som arena for lokale, regionale og nasjonale kunstnere. I tillegg er det en utfordring å videreutvikle Wildenveys barndomshjem Portåsen sånn at potensialet for utvidet kulturell virksomhet utvides.
- **Tiltak:** Det etableres en Wildenveyfestival fra 2004. Vinteren 2004 stiftes det en lokal interesse/arrangørgruppe med ansvar for planlegging og gjennomføring av dette. Vedtak i budsjett 2004 kr. 50.000 til Wildenveyfestival. Portåsen: Det settes i gang et skisseprosjekt for tilrettelegging av et utendørs publikumsamfi for forestillinger og kulturelle aktiviteter av mange slag. Skisseprosjektet skal være ferdig sommeren 2004.
- **Utfordring:** Våre egne profesjonelle kunstnere må stimuleres til å delta i hjemlige aktiviteter. Dette gir gjensidig effekt og nytte: kunstnerne får hjembygda som et bedre ”marked”, og innbyggerne får opplevelser. Det er viktig at et slikt opplegg virker fristende for den enkelte utøver, og vi bør etablere et nettverk der vi holder kontakt med våre egne utøvende hvor de nå måtte være.
- **Tiltak:** Det etableres et kunstnernettverk Nedre Eiker for lokale og utflyttede profesjonelle kunstnere. Kunstnernettverket skal ha sin egen dynamikk gjennom den aktivitet som skapes i fellesskapet, og nettverket skal brukes aktivt både av kommunen og kulturlivet for øvrig til arrangementer m.m. Oppstartsamling arrangeres vinteren 2004, og nettverket brukes også aktivt i forhold til Den kulturelle skolesekken.

- **Utfordring:** Opplæringstilbudet gjennom Nedre Eiker Musikkskole er ikke bredt nok og godt nok i forhold til det individuelle behov og de behov det lokale musikklivet har. Det er en stor utfordring å få til en kapasitetsøkning av skolens tilbud, flere elever, på alle instrumenttyper.
- **Tiltak:** Musikkskoleplanen revideres og det tas et krafttak for å øke skolens kapasitet. Samtidig skal skolens profil rettes i stor grad inn mot det eksisterende, lokale musikklivet. Revisjonen av musikkskoleplanen igangsettes straks og ferdigstilles høsten 2004. Opptrapping av skolens budsjetter behandles i rulleringen av økonomiplanen for 2005-2008.

C: Kulturminner, kulturmiljøer, lokalhistorie

Overordnet mål

- Fortida skal dokumenteres gjennom innsamling og registrering av historisk materiale
- Kunnskapen og bevisstheten om fortidas historie og de lokale kulturminnene skal økes, gjennom aktiv formidling til befolkningen
- Medvirke til å skape lokal identitet og forankring i en tid med raske endringer
- Viktige deler av nåtida skal dokumenteres og bevares for ettertida
- Kulturminner, lokalmiljøer og lokalhistorie skal tas vare på gjennom forvaltningen av lokalsamfunnet og gjennom disponeringen av arealer

Situasjonen i dag

Det er gjort et betydelig innsamlings- og registreringsarbeid i regi av Registreringsprosjektet, som er et samarbeid med Øvre Eiker kommune. Fra 2003 er prosjektet en del av kommunens egen virksomhet, med en fast deltidsstilling. "Solbergelva i bilder", som i en årrekke har drevet innsamling av fotografier og annet materiale, vil sammen med prosjektet inngå i et fast arkiv under navnet Eiker Arkiv, avdeling Nedre Eiker (Arkivet). Registreringsprosjektet/Arkivet har knyttet til seg frivillige prosjektmedarbeidere organisert i arbeidsgrupper som driver innsamling av lokalhistorisk materiale i sitt nærmiljø. Arkivet har i dag en omfattende samling av fotografier, men også film, lydopptak og en rekke dokumenter og gjenstander. Formidling skjer gjennom utgivelse av bibliografier, intervjuer, vandreutstillinger og egne internettsider, bl.a. bygges det opp et digitalt Eiker leksikon.

Stiftelsen Verkstedet er etablert på Solberg Spinderi. Stiftelsen får fast årlig tilskudd fra kommunen. Stiftelsen har som mål å bli et industri- og kulturhistorisk senter for Nedre Eiker. Her vil det etter hvert bli utstillinger og aktiviteter som formidler viktige deler av kommunens identitet og historie. Verkstedet er også en møteplass for folk med interesse for lokalhistorie og arrangerer kulturkvelder med lokalhistorisk tema.

Eiker historielag har i mer enn 50 år vært en viktig aktør når det gjelder å verne om og spre kunnskaper om Eikers historie. Historielaget er felles for Nedre og Øvre Eiker. Historielaget har vært drivkraft og hovedaktør for etableringen av Stiftelsen Fossesholm i Vestfossen, hvor også Nedre Eiker har styreprerentant. Fossesholm mottar et mindre beløp i økonomisk støtte fra Nedre Eiker. Historielaget tok initiativ til og har støttet Registreringsprosjektet økonomisk. Historielaget står bl.a. for utgivelsen av publikasjonen "Eikerminne".

Nedre Eiker bibliotek har et tett samarbeid med Arkivet og er en viktig arena for formidling av den lokale kulturarven gjennom utstillinger og andre arrangementer. Biblioteket har egen lokalsamling som inneholder bøker, avisutklipp, mikrofilmer og annet materiale.

Kommunen har mange flotte kulturmiljøer, bygg og landskaper: Portåsen, Skramnes, Knudsensmia, Solberg Spinderi osv. Det finnes også gamle kulturminner som er nokså ukjente for allmenheten: en Olavskilde, gruver, gravhauger, hulveier, gravsteiner, jernøkser og andre gjenstander.

Utfordringer og tiltak

På dette feltet er det mange og sammensatte utfordringer. Kommunen har – til tross for samarbeidet med de frivillige kreftene og etableringen av de faste organiserte prosjektene de siste åra – ikke særlig stor kapasitet eller kompetanse til å ivareta kulturminner og kulturarv godt nok eller mye nok. Feltet spenner fra automatisk fredede kulturminner og miljøer til kulturlandskap, gjenstander/ting/bilder, muntlige kulturminner, samlinger med mye mer.

Følgende utfordringer og tiltak skal legges til grunn for arbeidet:

Utfordring: Bevisstgjøre befolkningen på hva vi har av kulturminner og lokalhistorie. Innflyttere til kommunen vil være en spesiell målgruppe. Økt kjennskap til lokal historie, kulturminner og kulturmiljøer vil kunne bidra til lokal tilknytning og identitet. Dette krever en samlet innsats der egenaktivitet og formidling står i sentrum, og der kommunal og frivillig innsats koordineres best mulig

Tiltak: Innsamling, registrering og ikke minst formidling, skal foregå i et tett samarbeid mellom eiker@rkivet, Stiftelsen Verkstedet, biblioteket, kulturkontoret, historielaget og frivillige arbeidsgrupper og enkeltpersoner. Leder av @rkivet bør ha en sentral rolle som koordinator. Kommunen bør fortsatt støtte og tilrettelegge for at lag, grupper og enkeltpersoner kan samle inn og formidle lokalhistorie og kulturminner

Arrangere kulturhistoriske rundturer og lokale kulturkvelder på de naturlige møteplassene

Det bør lages en informasjonsbrosjyre som spres til innbyggere og andre interesserte

Det bør oppnevnes en bokkomite som skal planlegge en bygdebok (med vekt på gårds- og slektshistorie).

Utfordring: Øke interesse og forståelse for lokalhistorie blant barn og unge. Skolene vil være en naturlig samarbeidspartner. Formidling må være tilrettelagt og på elevenes premisser.

Tiltak:Skoler og elever aktiviseres og bevisstgjøres gjennom "Den kulturelle skolesekken".

Utarbeide læreplaner i lokalkunnskap som kan brukes i forhold til tema-/prosjektarbeid. Bruke elever aktivt til å samle inn og registrere kulturminner og tradisjoner.

Utfordring: Ta vare på og verne kulturminner, lokalmiljøer og lokalhistorie. Kulturminner kan slettes og forsvinne for alltid dersom kommunen ikke tar sitt ansvar. Fysiske kulturminner som står i fare for å utraderes er bl.a. gravminner, gamle veianlegg, rester etter industri, minner langs elva og bygninger av arkitektonisk interesse.

Tiltak:Det må gjennomføres en samlet kartlegging av kulturminner og verdifulle lokalmiljøer SEFRAK-arkivet oppgraderes. Kulturminner knyttes opp mot kommunens digitale kartverk. Kommunen må ha en bevisst arealpolitikk i forhold til kulturminner, bl.a. gjennom kommuneplanen. Kjente kulturminner skiltes i terrenget og det legges opp til aktiv bruk, bla. gjennom "kulturstier". Se også kap. E: Omgivelsene: Estetikk og arealpolitikk.

Utfordring: Videreutvikle eiker@rkivet som en motor i forhold til innsamling, registrering og formidling av lokalhistorie. Det er viktig å ta vare på den verdifulle frivillige innsatsen som er knytta opp mot arkivet.

Tiltak: eiker@rkivet er i dag etablert som en blanding av fast kommunal virksomhet som organisatorisk legges til biblioteket, med en deltidsstilling, og meget stor grad av frivillige aktivitet som basis for aktiviteten. Viktig å videreutvikle samarbeidet med Øver Eiker kommune. Satse på økt tilgjengelighet (åpningstider osv.) og vektlegge formidling. Fortsatt satsing på digitalisering og på nettstedet www.eiker.org. Eiker@rkivet har i budsjettet for 2004 fått tilført kr. 110.000 til videreføring og styrking av arbeidet.

Utfordring: Utvikle Stiftelsen Verkstedet til å bli et kultur- og industrihistorisk senter. Nedre Eiker har en tung industrihistorie som Stiftelsen skal ta vare på og formidle. Det er gjort en omfattende dugnadsinnsats i forhold til oppussing og bevaring av Stiftelsens bygningsmasse. Framover vil det bli en utfordring å formidle den lokale kulturarven i dette miljøet.

Tiltak: Kommunen må fortsatt støtte Stiftelsen økonomisk og på annen måte

Stiftelsen knyttes tettere opp mot det arbeidet som utføres av eiker@rkivet.

Arrangementer, utstillinger og aktiviteter med vekt på den lokale kulturhistoria.

Aktiviteter rettes mot skoler, barn og ungdom. Stiftelsen har i budsjettet for 2004 fått tilført kr. 150.000 til videreutvikling og styrking av arbeidet.

D: Fysisk utfoldelse på alle nivåer.

Overordnet mål (Også vedtatt i kommunedelplan idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet)

- Nedre Eiker er og skal fortsatt være en idretts- og friluftskommune, med vekt på bredde og mangfold i aktiviteter.
- Nedre Eiker kommuner prioriterer og legger til rette for den uorganiserte fysiske aktiviteten: friluftslivet, nærmiljøanleggene og de åpne anleggene. Vi styrker tilretteleggingen av skiløyper og for turer i skog og mark, og kart og informasjonsopplegg rundt dette.
- Barn og unges muligheter til fysisk egenaktivitet i bomiljøene – nærmiljøene – skal utredes og utvikles.
- Alle innbyggere i Nedre Eiker skal kunne utøve fysisk aktivitet ut fra egne forutsetninger.
- Idrettslagene i Nedre Eiker skal bidra til å gi tilbud til alle innbyggere i kommunen som ønsker å drive med idrettslige aktiviteter, etter den enkeltes behov.
- Det er aktiviteten i seg selv, opplevelsen og følelsen av å utfolde seg, som skal stå i sentrum. Dette gjelder fysisk aktivitet på alle nivåer og for alle grupper.

Det er utarbeidet en egen kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i løpet av 2003. Den er vedtatt i januar 2004, som grunnlag for søknader om spillemidler til anlegg i perioden 2004-2007. Dette kapitlet må sees i sammenheng med vedtatt Kommunedelplan Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, og er derfor ikke særlig detaljert med hensyn til tiltak.

Situasjonen i dag

Noen idretter er mindre populære enn andre. Hvilke som er mer eller mindre populære kan endre seg med trender i samfunnet. Tidligere holdt mange voksne på med turn, noen med lagidretter. Noen av disse idrettene har nå en tilbakegang. Det kan se ut som om det er vanskelig å drive **aktiviteter der flere mennesker må møte til samme tid**. Derimot ser det ut til at flere enn tidligere velger ulike andre aktivitetstilbud, forutsatt at motivet er å få mosjon, velges i stedet helsestudioer der man kan komme og gå til ulike tider, og turer i skog og mark. Både sommer og vinter. Spesielt om vinteren møter man nå ikke bare eldre menn på dagtid i uka, men også kvinner og menn i alle aldre. Årsaken kan være sammensatt, men en årsak kan være endrede arbeidstider og fleksitidssystemer, samt det faktum at hele familien ofte har individuelle aktiviteter til alle tider hele uka.

Mange har stillesittende jobber og trenger mer fysisk aktivitet. Flere enn tidligere er bevisste på viktigheten av fysisk aktivitet.

Idrettsorganisasjonene er godt organisert og har en rekke talsmenn. Det har ikke "friluftslivet", og de som utfører uorganisert aktivitet, hensynet til de sistnevnte er et ansvar kommunen bør ta.

Det er for tiden en tillitsmannskrise i mange organisasjoner. Det gjør det vanskelig å drive de tradisjonelle idrettsorganisasjonene på ideell basis.

Summen av det ovennevnte resulterer i en **økning i uorganisert fysisk aktivitet** i retning av for eksempel treningssentre, sykling (både til jobb og på fritiden), skigåing, friluftsliv, turgåing, jogging, turorientering, "Bocchia liknende aktiviteter"

En arealpolitikk som velger fortetting som boligstrategi krever at hensyn til ball- skøytelekker og grønne lunger ivaretas, samt områder som for eksempel "Dansesletta". Gode utområder i barnehagene og skolene som er tilgjengelige for alle utenom åpningstidene "avlastet" noen av løkkefunksjonene.

Noen grupper i befolkningen faller utenfor de eksisterende foreningsmiljøer for eksempel:

- Folk med annen kulturbakgrunn.
- Personer med funksjonshemming

Noen av de eksisterende klubbmiljøer kan virke ekskluderende for noen, fordi noen klubber har for ”lukkede” klubbmiljøer. Viktig å ikke se på geografiske grenser. Noen klubber kan spesialisere seg innen visse aktiviteter, og det skal være legitimt at disse rekrutterer fra andre klubber.

Anleggssituasjonen:

- Stort behov for rehabilitering og vedlikehold av eksisterende anlegg.
- Kapasiteten pr. i dag er brukbar for noen, men i tiden fremover vil det bli et stort behov for kapasitetsøkning innen visse områder.

Utfordringer og tiltak

- At barn og unge er mindre fysisk aktive i dag enn for 10 år siden.
- At barn og unge med flerkulturell bakgrunn deltar mindre i organisert og uorganisert fysisk aktivitet.
- Behov for å ivareta arealbehov mht. til friluftsliv og idrett i en situasjon med utbyggingspress
- Sørge for nødvendig fremtidig kapasitetsøkning av anlegg
- Sørge for nødvendig rehabilitering av eksisterende anlegg
- Sørge for enkel tilrettelegging for turer i skog og mark sommer og vinter, for eksempel kart, skilt og parkeringsplasser (vinter)

Tiltak

- Opprettholde Kulturkontorets rolle til støtte opp om nisjeaktiviteter som popper opp blant barn og unge.
- Samarbeid med organisasjonene med sikte på bedre integrering
- Bedre tilgjengeligheten i strandsonene mot elva, samt turstier og badeplasser.
- Det bør legges bedre til rette for fysisk aktivitet i skolene, videreføring og utvidelse av il@skolen.
- Bedre tilrettelagte uteområder i skoler og barnehager: nærmiljøanlegg.
- Pålegge skolene et bedre samarbeid med lokale lag og foreninger, for å stimulere til fysisk aktivitet.
- Enkel tilrettelegging som inviterer til turer i skog og mark både sommer og vinter.
- Utarbeide en oversikt/veileder for lag og organisasjoner over hvor de kan få hjelp og økonomisk støtte: HVEM/HVA/HVOR?
- Enklere og bedre informasjon til lag og foreninger
- Bedre tilrettelagte badeplasser

E: Omgivelsene: Estetikk og arealpolitikk

Overordnet mål

- Det er et mål å ivareta kulturperspektivet i forvaltningen av de fysiske omgivelsene og i arealpolitikken. I den overordnede arealforvaltningen i kommunen skal vi ivareta og synliggjøre kulturarven og kulturlandskapet i en tett kommune med stort utbyggingspress.
- Omgivelsene og estetikken gir konsekvenser for hvordan vi trives og utfolder oss. Enkelt sagt: Stygge og søplete omgivelser gir negative opplevelser og forhold. Vi må tilstrebe å legge en sterk kulturforståelse inn i de fysiske omgivelsene våre. ”Ditt hus er min utsikt” er et utsagn som kan illustrere dette.
- Vi skal ikke være redde for å bryte med det som er den tradisjonelle oppfatningen av hva som er pent. Også i denne sammenhengen må vi tåle for eksempel at arkitektur utfordrer oss og bryter med normer.

Situasjonen i dag

Det beskrives først dagens situasjon på 4 prioriterte områder:

1: Kartlegging

Kunnskap om kommunens verdier er en forutsetning for god forvaltning av disse. Det er stort behov for kartlegging av kulturlandskap, kulturminner og biologisk mangfold. Samtidig er det på enkelte felt nedlagt et stort arbeid, slik at det også foreligger mye materiale. Kunnskapen er i dag fragmentert og lite tilgjengelig. Et overordnet system for kartlegging, oppbevaring, vedlikehold og formidling av våre verdier er ikke på plass. Våre historiske kulturminner og natur kan i langt større grad brukes til identitetsskapende arbeid.

2: Drammenselva

Drammenselva må være en av Nedre Eikers fineste perler og er blant våre viktigste landskapselementer. Etter tiår med forurensing og dårlig vannkvalitet framstår elva nå som ren og ”friskmeldt”, og er, mer eller mindre, en uutnyttet ressurs. Det synes som om vi etter årtier med en ubrukkelig elv, har behov for å etablere en ny elvekultur med tanke på bruk og vern av denne resursen. Her ligger det et ubrukt potensiale både i og langs elva, f. eks friluftsliv, bading, fiske, båtliv og mulige samlingssteder. Samtidig skal det pekes på at gang- og sykkelveien langs elva fra Mjøndalen til Hokksund er et meget vellykket tiltak og at bruken av elva er økende. Det mangler en plan for Drammenselva.

3: Arealpolitikk

Som en følge av de naturgitte forholdene har Nedre Eiker kompakt utbyggingsstruktur som for det meste er lokalisert i dalbunnen og oppover i dalsidene. Kommunenes beliggenhet på det sentrale Østlandet gir et mer eller mindre vedvarende utbyggingspress. Tross dette har kommunen bevart et noe landlig preg ved at det fortsatt er store landbruksarealer i dalbunnen, store deler av åssidene er skogkledde og gode grøntstrukturer er fortsatt intakte. Disse elementene gir forutsetninger for friluftsliv, dyreliv, trivsel og identitet. Kommunens kompakthet gir kvaliteter som korte avstander, mulighet for god infrastruktur og nærhet til marka.

Kommunen har flere tettsteder, - Solbergelva, Krokstadelva og Steinberg, foruten kommunesenteret Mjøndalen. Det er behov for vidreutvikling i tettstedene, hva gjelder en generell opprusting og

utvikling av urbane kvaliteter der det ligger til rette for dette. Det er for få gode møteplasser og samlingssteder.

4: Estetikk

Det er behov for økt fokus og bevisstgjøring på dette feltet. Kommunen har viktige verdier å ta vare på og videreutvikle. Utfordringen ligger på alle nivå fra det generelle landskapsbilde til landskapselementer og videre til byrom, bygninger og skrot og rot langs vei- og vannkanter.

Utfordringer og tiltak

- **Utfordring:** Skaffe forståelse og gehør for betydningen av kartlegging, slik at det blir prioritert ressurser til oppgaven. Alle gode krefter må samles til et langsiktig og strukturert arbeid. Det pekes særlig på at et godt samspill mellom privatpersoner, 3. sektor og kommunen er en forutsetning for å lykkes. Vedlikehold og bruk av de innsamlede dataene må gis stor oppmerksomhet
- **Tiltak:** Det startes et langsiktig kartleggingsprosjekt. Målsettingen bør ikke være å kartlegge alt på en gang, men heller velge/prioritere årlige kartleggingsoppgaver som legges inn i et ferdig rammeverk for bruk, vedlikehold og formidling. Vi ser for oss at dette blir oppfølging/igangsetting av Aerialis/geodataplan. Arbeidet kan ha følgende aktiviteter:
- **Utfordring:** Drammenselva: Skape kultur for bruk av Drammenselva slik at flere av kommunens innbyggere kan nyte godt av denne ressursen. Økt bruk i og langs elva må ikke forringe elvas kvaliteter. En småbåthavn med muligheter for opplag, mindre reparasjoner og et levende båtmiljø ville gitt elva en ny, spennende dimensjon. Det samme vil gjelde om vi hadde fått en offentlig badeplass i elva. Elvas brukere, interessegrupper og rettighetshavere må trekkes med i det videre arbeidet. Ulovlige fyllinger og tiltak langs elvebredden bør straks stoppes og utbedres, samtidig som det blir informert om søknadsplikt for tiltak. Det bør vurderes å ferdigstille Kommunedelplan for Drammenselva.
- **Tiltak:** Nevner her ulike tiltak det kan arbeides videre med i forhold til Drammenselva:
Båthavn, samarbeid med båtforeningen
Badeplass(er)
Stier og gang og sykkelveier
Tilrettelegging for fiske
Møteplasser for arrangement langs elva
”Wildenveybrygge” og trapp v/Gamle Mjøndalsbrua, videreføres og synliggjøres som en kulturakse via Knudsensmia og Wildenveyplass til Portåsen
Arrangementer – skape liv
- **Utfordring:** Arealpolitikk og estetikk: Det blir en utfordring å styre veksten på en slik måte at vi ikke ødelegger/forringer viktige kvaliteter i Nedre Eiker. Kan/skal kommunen beholde det landlige preget med skogvokste lier og åser, relativt stort innslag av kulturlandskap og jordbruksarealer og god grøntstruktur. Skal dette bevares må veksten i større grad flyttes til våre tettsteder. Men, da må ikke disse stedene bli øde steinørkener, uten grøntstruktur, byrom og samlingssteder.
- **Tiltak:** Skape forståelse for hvor viktig estetikk og våre omgivelser er og hvordan dette påvirker vår trivsel og identitet. Starte et holdningsskapende arbeid som på en positiv måte synliggjør temaet, utfordringer og tiltak.
- **Tiltak:** Starte prosjekt estetikk, som kan inneholde følgende aktiviteter:
Holdningsskapende arbeid
Byggeskikkpris (er etablert)
Kommunal forvaltning
Arkitektkonkurranser ved større/viktige byggeprosjekt

Utfordringene på feltet ivaretas gjennom systematisk ivaretagelse av disse i kommunens totale planarbeid, inkludert kommuneplanlegging.

